

Duplicat savi *adjacent*, que el Cerimoniós en la seva *Cròn.* (412) mig catalanitzava com a *ajaent*; *adjacència*. De *jaç ajaçar-se* [Belv.]. *Ajaçada. Ajaçament. Ajaceró.* +*Conjaent* ant. 'adjacent': «lo regne de Malorches e de les illes congeens» a. 1361, Rubió, *Diplomatari de l'Or. Cat.*, 325. *Interjaent*; *interjaència. Rejeure. Subjaent*; *subjaència*, amb variants més populars *sotsjaure, sotsjaent*.

1 FEW v, 5a; però no l'aranès com diu el FEW, car aquí només es troba *ğadıļ* (plural normalment *ğadıļs*).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *jaedor, jagador, jaguda, jaient* part. act. i m., *jaent, je-guera, jacent, jaència, jacement, jaç, jaç del riu, fer jaç, fer-se el jaç, veure el jaç, jaça, fer jaça, jaçal, jaçar, jaçada, jacera, jacerada, jaïna, jaïl, jaïlla, jaella, jeia, jaïllar-se, jaïment, ajeure's, ajaguda, ajaguedis, ajaguedissa, ajagut, adjacent, adjaent, ajaent, adjacència, ajaçar-se, ajaçada, ajaçament, ajaceró, conjaent, interjaent, interjaència, rejeure, subjaent, subjaència, sotsjaure, sotsjaent*.

JO, del ll. vg. EO, reducció del ll. clàssic EGO id.: en pronunciació proclítica (EO SÚM i anàlegs) la *ɛ* asil·làbica es tornà *ɪ*, d'on *IO > jo*. □ 1.^a doc.: tant *jo* com *yo*, des dels orígens.

Es troba escrit tres vegades *go*, que evidentment s'ha d'entendre com *go*, en un doc. de la Ribagorana en el segon quart del S. XI (Areny, entre l'any 1029 i 1047, *BABL* xvii, 274). També es tracta sens dubte de *g* (o *ž*) en moltes altres fonts de l'època arcaica: «En aital guisa dix Nostre Sényer: *Jo* seré tradid e pres e liad e escopid e lancejad e puğad en croç e coronad d'espines», *Hom.* (3v10); «per l'Avenimén de Crist totes coses renovelades són --- segons que-s lig en l'Apocalipsis ---: Veus que *jo* fas totes coses noveles», *VidesR*, f° 1v1; «los peys --- denant lo agró --- pregaren que-ls donàs concell. ---No-y ha altre concell ---dix lo agró--- mas --- que *jo*-us aport tots de un en un, en un stany ---», Lluïl, *Merav* (*NCL* II, 112.8, id. III, 126 etc.), i quasi constant en aquesta obra lul·liana i en moltes obres de la primera època.

No obstant també s'hi troba *yo*, fins al punt que en algunes, i entre elles de les més antigues, *yo* és o menys general, com en la *Cròn.* de Jaume I: «Faem aytal oració: --- Senyor creador meu, ajudats-me si a vós ve en plaer en aquest tan gran pariył, que tan bon feyt con *yo* he començat no-s pusca perdre ---» (*Cròn.*, § 57, Ag., p. 94, i passim); o en JoMartorell: «no haja a presumir que més estimes lo teu delit que la glòria e honor mia: però lo ye-eré tostemps obediend a tu, e de mi poràs fer tot lo que-t plaurà, e yo-u comportaré ab molta dolor ---» (Ag. III, 212, i en tota l'obra).

Altres autors del període inicial vacillen poc o molt entre les dues formes; *yo* no és estrany a les obres de Lluïl: «Fill, a creure te cové en aquest Senyor Jhesu Christ de que *yo*-t parle», «no-t meravells, fill, d'estes paraules que *yo* tramet a tu escrites», *Doctr. Pu.* (ed. Gili, pp. 12, 17 i d'altres); i fins apareix algun cop en

les *VidesR*: «la uns seran jutgatz e periran, als quals serà dit: —*Yo* aquí fam e no-m donàs a menjar» junt amb «los autres --- als quals serà dit: —*Jo* fameg e donetz-me a menjar» (f° 4r1, i veg. *LleuresC*, 314-5); si bé en aquesta obra predomina *jo* o bé *eu*: degué haver-hi una discrepància de dialecte (almenys dialecte literari) entre els diversos frates rossellonesos que col·laboraren en la traducció (i la còpia) d'aquesta obra, si prestem atenció al fet que en certs sectors de l'obra, com en els folis 5-45, es troba *eu*, i en altres (1-4, 47ss. etc.) tenim *jo*. I *eu*, encara que en els poemes sigui provençalisme, no ho deu ser en prosistes de llenguatge amb matís nòrdic (algun cop fins en Lluïl) («si Déus res no era, *eu* hagre haüde pahor», *Merav* I, 34).

Degué haver-hi un estat de vacil·lació de variants rivals (potser no sense contribució de fets de fonètica sintàctica, i en tot cas amb la de les divergències dialectals) en tot el període fins al S. XIV. Cosa que s'explica bé dins el conjunt romànic. La reducció llatina de EGO a EO (forma ja documentada en el S. VI, FEW III, 207b) s'explica pel gran desgast que sofrí aquest mot gramatical. Més tard, en romànic van predominar, en unes llengües, formes provinents de l'ús tònic (—SUM ÉO; —QUI? ÉO?), en altres, les provinents de l'ús proclític (EO SÚM etc.), mentre que d'altres vacil·laren més, cedint consecutivament a la influència d'un ús i de l'altre.

La primera alternativa explica el port. *eu*, oc. *ieu*, engad. *eu*, sard. *eo*, roms. *ieü*. Sota el pes de l'ús proclític EO s'hagué de canviar en IO, però aquí detingué la seva evolució l'italià, pronunciant *io*, per haver-hi preponderat la variant accentuada: en moments posteriors, de pronúncia menys vulgar i relaxada. En canvi el fr. ant. *jo* (avui debilitat en *je*), junt amb el veiglioto *yu*, el friülà *yo*, el gascò *jou*, el cast. *yo*, donaren favor a la pronúncia proclítica IO > JO.

El català, situat en el límit entre els dos caients o vessants d'aquesta evolució fonètica, presenta en aquest punt un quadro menys decidit, amb coexistència prolongada de variants. Veiem que *eu* degué viure més o menys àmpliament en el rossellonès antic,¹ i avui mateix encara en queda un rastre, si bé acorralat al català limítrof del Capcir, on diuen *iü* (*BDC* IX, 46, amb l'evolució del diftong que comento a *LleuresC*, 315n.). Però sobretot la llengua parlada i comuna ha restat sempre dividida entre les dues variants *jo* i *yo*, predominant aquesta en la llengua literària i en els parlars de les Balears, Rosselló i zona pirinenca i prepirinenca del Princ., però *jo* en tot el Centre i Migdia del Princ., el País Val., Eivissa i Formentera, que suposa una llarga lluita entre el tipus JO del romànic i una pronúncia del tipus italià IO.

En efecte el cas de textos on coexisteixen aquests dos tipus es prolonga en la resta de l'Edat Mitjana. Limitant-nos a eds. acurades per filòlegs professionals: en el *Corbatxo* (*BDLC* XVII) hi ha ordinàriament *yo*, però *jo* a la p. 38; en la *Filla de Contastí* (*NCL* XLVII), *jo*, p. 65, *yo* 68. Degué ser un estat de coses, que no depenia enterament d'isoglosses dialectals, car Eixime-